

руски: *Безхарактерност* — причина многихъ бѣдствій, *Раскаяніе* — основаніе нравственнаго совершенства, и *Сила добраго вліянія* — результатъ правилнаго воспитанія. — Самитѣ названія вече говорятъ за характера и полезността на книгитѣ. —

*Лютардъ Э. Апологія Христианства.**) Переводъ А. П. Лоцухина, проф. С. П. Б. Дух. Ак Това съчинение е редъ отъ четенитѣ отъ него въ разнo врѣме публични лекции въ защита на Христианството. Тѣзи лекции сж произвели толкова силно впечатление въ обществото и сж имали такъвъ грамаденъ успѣхъ, че сж прѣведени на всички европейски язици и даже на грѣцки. Този успѣхъ се обяснява съ общедостъпността имъ, така сжщо и съ дълбокия имъ съврѣмененъ интересъ. Въпреки на обичната у нѣмскитѣ списатели тяжесть и мѣгливо дълбокомислие, автора пише легко, живо и просто. Най-високитѣ истини на християнската религія, той сполучи да низведе до разбираніето на всѣки по-вече или по-малко образованъ читателъ, и съ това отговори на най-въпиющата религиозна нужда въ живота на общества. — Поклатени отъ съврѣмения духъ на съмнение и невѣріе, жедно възприимающи всичко онова, което се кичи съ названіето „последнята дума на науката“, и неимѣющи възможность самостоятелно да ги подложатъ на сериозна научна критика, тѣзи общества се намиратъ въ много печално положение, когато, слѣдъ като оставатъ на страна старитѣ си религиозни убѣждения, разочароваватъ се въ новоприетитѣ си „последни изводи“ на лъжливата наука. Цѣльта на тѣзи лекции е: да обясни дълбоката истина, висотата, непоклатимостта и благотворното вліяние на християнството. Тѣ сж подѣлени въ четири отдѣла: I. Основнитѣ истини на Християнството, — II. Спасителнитѣ истини на Християнството, — III. Нравственитѣ истини на Християнството, и IV. — Най-новитѣ ми-рогледи и практическитѣ имъ послѣдствия — всички сж 39 лекции. Исмъ руския прѣводъ сж приложени и 4-тѣ лекции отъ прѣводача, гдѣто се трактува за съврѣмения западъ въ религиозно-нравствено отношение.

Дидонъ, Р. П. Исусъ Христосъ; переводъ

съ Французскаго тази книга е отъ характера на току що рѣчената, отъ Католически авторъ, увлекателно написана, съдържа исторіята на Богочеловѣка и разборъ на съврѣменитѣ мѣдрувания на разни отрицатели. — Отъ сжщия авторъ недавно се появи прѣведенъ на руски новия трудъ: „Доказательства Божественности Исуса Христа,“ — осемъ бесѣди съ твърдѣ интересно съдържаніе. Разбира се, читателя, при четеніето на тази книга както и на всички други отъ католическитѣ и православни автори, всѣкога трѣбва да има прѣдъ видъ конфесionalнитѣ особености, съ които ще се срѣщне на много мѣста, обаче тѣ никакъ не прѣчатъ щото както тази, така и други посочени книги, да се четатъ съ особенъ интересъ.

Безе, Г. Достоверность нашихъ евангелии, Книгата прѣдставлява апологетически опитъ въ три отдѣла: I, — Най-новитѣ мнѣния за происхождение и характеръ на нашитѣ Евангелия. II — Свидѣтелствата отъ исторіята за древността на нашитѣ Евангелия и апостолското имъ произхождение, III — Достоверността на нашитѣ Евангелия. Книгата съдържа най-новитѣ мисли и доказателства; написано вѣнчко легко, увлекателно и много интересно.

Паскаль, Б. Мисли о Религии. Въ тази си книга този отличенъ ученъ математикъ е намислилъ къмъ морално-религиознитѣ въпроси да примѣни методитѣ на точнитѣ науки открити отъ Бейкнъ и Декартъ. „Мислитѣ,“ — това е опитъ на християнската философия. Цѣлото съчинение до толкова е проникнато съ вѣра и сърдечни чувства, че малцина други автори, писавши за подобни въпроси, сж се възвисили до такова високо положение на духа. Освѣнъ основната задача на духа, — апологіята на християнството, — цѣлото съчинение дава цѣлъ купъ оригинални мисли, наблюдения и заблѣжки върху най-разнообразни морални въпроси.

Викторъ Шарбонель. Жажда жизни, философско-нравствено разсужденіе. Тази книга състои отъ тринадесетъ философски ескизи върху вътрѣшния животъ, свѣстѣта, характера и образованіето му, страданіето и живота, религіята, идеала и религіята на идеала. Всичко се завършва съ една величественна молитва „Незнаемому Богу,“ отъ една жаждуща душа. —

А. П. С.

(Слѣдва.)

*) Въ миналия брой извѣстихме за прѣвода на първия томъ на това капитално творение на Български отъ Марка Г. Балабанова. Научаваме се че и вториятъ томъ: Часть II. и III. щѣлъ скоро да излизе отъ печатъ. Бѣл. Ред.

Сцѣни изъ Римската трагедия. X

III

Убийството на Агрипина.

„Нека ме убие, стига да стане императоръ“. Такъвъ бѣше отговорътъ на Агрипина на прѣдсказателитѣ, които тя бѣше питала за бѣдѣщето на сина си. Както много други просители на оракулитѣ, били тѣ отъ човѣческо или свѣрхчовѣческо произхождение, тя изтълкува пророческото изречение съгласно съ своитѣ желанія, незнаеща що е осѣнявало тѣхното осуетяване. И не е имало негли нужда отъ много разсѣждения за да се прѣдскаже слѣдствието на една амбиция, чието изпълнение е заключавало въ себе си цѣлъ каталогъ прѣстѣпления; защото твърдѣ добръ позната на онѣзи астролози е била миналата кариера на Римската владѣтелка, чиито рѣшѣ бѣха вече прострени да грабнатъ императорската багреница, токо що паднала отъ плещитѣ на безчестната Месалина. Нито можеха тѣ да не прочетатъ урока, що бѣха научили недавнашнитѣ събития — че първата жертва на жестокостта на единъ тиранинъ изобщо бива съучастникътъ, който го е поставилъ на прѣстола.

Съ заслѣпителното видѣние за всемирно владичество всегда прѣдъ очитѣ ѳ, Агрипина се показва неустрашима прѣдъ прѣплетствия, които на повечето интриганти се биха видѣли непрѣодолими. Да дързне тя да наруши закона, който е запрѣщавалъ брака на уйчо съ сестреница бѣше малка работа въ сравнение съ послѣдующитѣ ѳ дѣла; при все, че и сенатътъ, работѣпенъ ако ѳ да бѣше станалъ прѣдъ каприцитѣ на единъ императоръ, се подвоумѣ прѣди да санкционира окончателно такъва женидба. Единъ по единъ бѣха прѣмахнати, чрѣзъ заточение или смъртъ всички, за които се прѣдполагало, че биха нѣкакъ попрѣчили на нейнитѣ планове. Лолія Павлина, която била нейна съперница за рѣката на Клавдия, бѣше между първитѣ, които паднаха; нея скоро послѣдуваха онѣзи, които бѣха поддържали нейнитѣ притезания. Друга съперница въ лицето на Лепида, леля на сина ѳ, отъ растящото влияние на която надъ Нерона тя се боеше, на основание на лъжливо обвинение, биде осѣдена на смъртъ. Най-послѣ, като вѣнецъ на всичкитѣ си прѣстѣпления, които бѣха приготвили пътя за

него, тя рѣши да отрови мѣжа си. Едничката причина за двоумение бѣше мѣжността въ извършване дѣлото безъ да бѣде открита.

Като че искаше да улесни прѣстѣплението Клавдий въ това врѣме се разболѣ, и отишелъ бѣше на Синуеса да се ползува отъ хубавия климатъ и отъ минералнитѣ води. Благоврѣмнето не би пропуснато. Работата биде повѣрена на една жена, която била вече осѣждавана за отравяне, но чието изкуство въ тази деликатна задача, я правило необходима. Императорътъ много обичалъ гѣби, и въ приготвеното ястие твърдѣ искусно разбъркали отровата; но било, че тя не била достатъчна по количество, или по-слаба отколкото я мислили, тя не произведе желаното дѣйствие. Императорътъ, който бѣше полупиянъ въ това врѣме, се разболѣлъ. Жена му, която бѣше вече сполучила да бѣде свѣсѣмъ равнодушна къмъ опасността въ желанието си да се отърве отъ него, повика помощта на единъ лѣкаръ, който за да помогне ужъ на императора да повърне, тикналъ въ гърлото му едно перо намазано съ отрова, и по този начинъ довѣршилъ безчестното дѣло.

Тогазъ послѣдувала театрална мимика на жалѣяне, достойна за Римската сцена. Като очакваше удобния моментъ за да извѣсти смъртъта на императора, Агрипина остави да се свика сенатътъ и да се казватъ молитви отъ жреци и консули за оздравяването на мѣжа ѳ, и дори обяви, че билъ на оздравяне.

Между това дѣятелни мѣрки сѣ земали за Нероновото възшествие на вакантния прѣстолъ. Съ помощта на майка си, той бѣше вече измѣстилъ истинския наслѣдникъ на този прѣстолъ — Британика, синъ на покойния Императоръ; и когато най-послѣ прѣзъ портитѣ на палата миналъ младиятъ узурпаторъ за да приеме привѣствието на войницитѣ, имаше и знаменателно мълчание отъ страна на мнозина, които очаквали да видятъ, не Нерона, усинования синъ, но Британика. Но злощастниятъ Князь, който едва бѣше навършилъ четирнадесетата година, бѣше дори и тогазъ като въ плѣнъ, задържанъ отъ ревнивата си мащиха за да не може до го види простолюдието, чието чувство на справедливостъ могло би да ги възбуди да поискатъ да му се отдаде правото, ако го

бѣха видѣли онзи въ критически моментъ.
Както и дае, новиятъ императоръ стоеше прѣдъ
тѣхъ въ всичката пленителна приятность

слѣдникъ и да даде гласность и потикъ на
убѣждението що е възбуждало сърдцата имъ
И тъй се изпълнила най послѣ първата поло-

Статуята на Савонарола

(Вижъ брой 7, стр. 111)

на младостта, съ дарове въ рѣцѣтъ си, и лас-
кави думи на устнитѣ си; и нѣмаше никой
доволно смѣлъ да попита за законния на-

вина отъ прѣдсказанието на астролога. Щѣше
ли да се сбъдне и втората половина?

Въ триумфалния си часъ на да ли е вѣрвала

тя, до която се е касало пророчеството, че е възможно да се изпълни то; защото не бѣшли напръскала рѣцѣтъ си сънай-добрата кръвъ на държавата за да постави на прѣстола този пейнъ любимъ синъ? И не бѣше ли го чрѣзъ това привързала на себе си съ такива връзки, които и страхътъ и признателността не му допушаха да разкъса? Но да се укажѣше възможно дори и това, вѣмашелитя въ лицето на истинския наслѣдникъ, ордие, чрѣзъ което да спира сина си? До когато той е живъ, можеше тя да каже: „Покорявай ми се, иначе ще открия всичко, и ще подкрѣпя каузата на брата ти, когото ти си измѣстилъ.“ Ахъ, но щѣше ли той да остане живъ?

Едва поескиптра въ ржката си и узурпаторътъ почна да го върти въ ущърбъ на майка си. Неронъ бѣше се влюбилъ въ една робиня, чието влияние скоро наддѣля на онова на майка му. Въ гнѣва си Агрипина изпърво прибѣгна до страстни мжмрания и силни упрѣкания; но като видѣ, че този планъ просто тласкаше сина ѝ по-далечъ отъ нея, тя се постара да придобие влиянието си съ лъскателство и отиде до тамъ, щото подари на сина си огромното богатство, що бѣше сполучили да натрупа. Новата тактика, обаче, не се увѣнча съ по-добъръ успѣхъ, по всѣка вѣроятностъ, по причина на влиянието на приятелитѣ, които Неронъ бѣше съдружилъ съ себе си, и които го прѣдупрѣждавали да се пази отъ майчинитѣ си ухищрения. Нито се забави и Агрипина да види несполуката на своята стратагема, и когато Неронъ въ знакъ на синовно почитание, ѝ подари скъпоцѣнна рокля отъ редка хубостъ, тя дори прогласи, че била направена отъ богатството, що му подарила.

Въ това смѣло твърдение тя бѣше поддържана отъ одного на име Каласъ, който по-прѣди подкрѣпѣлъ кроежитѣ ѝ за да придобие ржката на императора Клавдия, и чрѣзъ услугитѣ си въ дори по-безчестни планове, спечелилъ бѣше нейното благоволение. Неронъ, обаче, опияненъ вече отъ придобитата наскоро властъ, злѣ погледна на такъво заблѣжкително прѣзрѣние къмъ своята властъ, и веднага лиши неприятеля си отъ високата държавна служба, що до тогавъ той държалъ, и го изгони изъ Римъ.

Това оскърбление направено на любимеца ѝ, свързано съ подкрѣпата, що можеше да очаква тя отъ него въ утѣснено врѣме, тъй ра-

зари Агрипина, че безъ да мисли за своята безопасностъ и за благоразумието, що критическото ѝ положение правяше двойно нужно, тя нападна непризнателния си синъ съ порой заплашвания и упрѣкания. Въ дивата си страсть тя застапа прѣдъ него и съ издигнати рѣцѣ заяви съ клѣтва, че ще прогласи цѣлата редица прѣстѣпления, що бѣха докарали неговото узурпиране на прѣстола. Съ Британика, истинския наслѣдникъ, тя щѣла да се отправи на лагера и да заповѣда да го прогласятъ императоръ. Своя дѣлъ въ безчестнитѣ работи тя безъ страхъ изповѣда, разлютена отъ своето чувство на увреда и отъ желание за отмъщение.

Не бѣ чудно, че виновниятъ деспотъ потрепера подъ такива заплашвания; защото той добръ знаеше, че, ако тя паднеше, и той трѣбваше да падне съ нея. Сега за първъ пътъ се изпрече прѣдъ него фактътъ, че съдружество въ едно прѣстѣпление докарва взаимно недоувѣрие и прѣмахването на единия съучастникъ отъ другия. Съ тази мощна противница прѣдъ него, готова да го изяви на цѣлия свѣтъ и да го смъкне отъ гордото и високо положение, на което го бѣха поставили окървавениятѣ ѝ рѣцѣ, какви мрачни и отчаятелни срѣдства трѣбва да му сѣ били внушени. Не бѣше той още тъй навикналъ на прѣстѣплението, щото да може безтрепетно да слуша онѣзи вѣззиви за отмъщение къмъ убития и сега боготворения императоръ, и къмъ всичкитѣ други жертви, чийто животъ жестоко бѣше отнетъ, защото сѣ бѣха изпречили между Нерона и всемирното владичество; и самата крайностъ на неговата опасностъ трѣбва да го е тласнала да мисли и той за крайни цѣрове. Но яростта винаги осуетява цѣльта си, и Агрипина, съ заплашването да възстанови заварника си на положението, отъ което бѣше лишена нейната интрига, просто приготвяше оржжието за своето собствено погубване. Растящата популярностъ на младия Британикъ, съ тѣжкитѣ онеправдания на когото, извѣстно бѣше, че простолуднето съчувствува, бѣше вече привлѣкла Нероновото внимание; майчинитѣ му думи, обаче, въ този достопамятенъ случай трѣбва да сѣ го научили на нуждата да се отърве отъ такъвъ страшенъ съперникъ; и безъ повече той се рѣши да земе мѣрки за неговото погубване. До отравянето, любимото срѣдство

що се е употребявало за прѣмахване на ненавистни лица въ императорския дворъ. пакъ прибѣгнали. Тѣй често, дѣйствително се вършалс това, щото бѣше станало обичай високопоставени лица да заповѣдватъ на единъ тѣхенъ робъ да вкусва отъ ястията прѣди да имъ се сложатъ. Крайното му опасно положение бѣше принудило Британика да си служи съ това прѣдосторожение: но гдѣ е защитата, която не могатъ да проиждатъ стрѣлитѣ на злобата? Сѣдналъ съ други членове на царския домъ на обѣдъ, робътъ му, както обикновено, до него, за да вкусва разнитѣ ястия, които се слагаха, прѣди той да хапне отъ тѣхъ, колко малко си е мислил Британикъ, че бѣше дошелъ послѣдниятъ му часъ, и че трѣбваше да замине за всегда отъ сцената на крѣткото си и опасно сѣществование? За да се избѣгне споменатото вече прѣдосторожение, една чаша съ горѣщо питие — на рочно сгорѣщено да не може той да го пие — бѣ поднесена на Британика, който, разбира се, не го прие. На това отгорѣ, за да разстудятъ питието, наливатъ студена вода, парочно отровена за тази цѣль. Горкиятъ принцъ пие питието и подпадна подъ дѣйствието му.

Верѣдъ смущението, що послѣдува, само Неронъ остава съвършено спокоенъ и тихо увѣряваше оплашенитѣ, че било просто епилептически припадѣкъ, отъ който страдалъ втория му братъ.

(Слѣдва.)

Трансваалската Република и Налѣжащата Англо-Африканска Война

Извѣстно е на нашитѣ читатели, че отношенията между Англия и Трансваалската Република сѣ били твърдѣ обтегнати прѣзъ послѣднитѣ нѣколко мѣсеца, и върва се вече че войната е налѣжаща; но срѣдствата на дипломатията за изравняване конфликта между една отъ най-великитѣ Европейски Държави и една отъ най-малкитѣ републики не сѣ още изчерпани, и образованиятъ свѣтъ ще се радва да чуе че сѣ се миролюбиво споразумѣли. Между това ние се възползуваме отъ случая да дадемъ на читателитѣ си кратки свѣдения за жителитѣ на Трансваалската република и за причинитѣ на конфликта между Англия и тази малка република въ Южна Африка, които свѣдения заемаме отъ единъ чуждестраненъ вѣстникъ.

1. Кои сѣ Трансваалцитѣ.

Жителитѣ на Трансваалската република сѣ повечето отъ Холадско произхождение. Тѣ произхождатъ отъ старитѣ холадски колонисти, които завзеха южната частъ на Африка прѣзъ половината на миналото столѣтие. Изобщо тѣхъ ги наричатъ *боери*, което на холадски езикъ значи селяни. Тѣ обаче наричатъ себе си *бюргери* което значи граждани.

Земята Трансваалска е била по-прѣди пуста страна, населена отъ диви и свирѣпи войнствени плѣмена. *Бюргеритѣ* се прѣселили въ тази земя около 1840 година, когато нахлуването въ Южна Африка на Англичанитѣ ги принудило да се оттеглятъ на вѣтрѣ къмъ сѣвернитѣ страни. *Бюргери* има много и въ Капската колония, гдѣто Англичанитѣ ги наричатъ *Африкандери*, сѣщо и въ Наталъ, и въ свободната Оранжева държава. На кѣсо казано *Бюргеритѣ* образуватъ голѣмото болшинство на Английскитѣ колонии въ Южна Африка.

2. Причинитѣ на Конфликта между Англия и Трансваалъ.

Прѣди нѣколко години се откриха златни мини близу до Йоханесбургъ, и въ слѣдствие на това, голѣмо множество Англичани нахлуха въ Трансваалъ. *Бюргеритѣ* (*Боеритѣ*), разбира се, не сѣ гледали съ добро око на това нашествие отъ страна на Англичанитѣ и чрѣзъ закони и правилници едва сѣ успѣли да го възпратъ. Англичанитѣ въ Трансваалъ нарѣчени *уйтландери* отъ Бюргеритѣ, почнали да заявяватъ, че желаятъ да станатъ Трансваалски граждани съ цѣль да турятъ ръка и политически на страната за да могатъ отпослѣ да я експлоатиратъ, както си искатъ. Голѣми финанцисти и търговци Англичани, съюзени съ шовинисти, които не могатъ да забравятъ несполуката въ 1884 год., и които виждатъ въ Трансваалъ една прѣчка за изпълнение на любимото имъ желание — да образуватъ Английска Африканска империя отъ Капската колония до Египетъ, сѣ зели страната на *уйтландеритѣ*.

Английското правителство подстрекавано отъ прочутия бивши радикалъ Чемберленъ сега министъръ на колонитѣ въ консервативното министерство, се е намѣсило официално въ полза на *уйтландеритѣ*, слѣдъ като видѣ, че опитването на Джемсона да из-

дебне Трансваалъ прѣтърпѣ печално фиаско.

Англия е поискала отъ Трансваалъ щото на Англичанитѣ живущи въ тази република да се отстъпятъ граждански права равни съ онѣзи на туземцитѣ, и да имъ се припознаятъ тѣзи права само слѣдъ петъ годишно прѣбывание; да имъ се отстъпятъ една четвъртъ отъ депутатскитѣ мѣста въ Камарата и да могатъ да участвуватъ въ избирането прѣдседателя на републиката. Изпърво Прѣдседателъ Крюгеръ, героиченъ и способенъ мъжъ, се възпротиви на тѣзи искания; но отпослѣ прие всичкитѣ условия на Англия. Напослѣне врѣме обаче, Английското правителство е заявило нови и съвсѣмъ несправедливи претенции, които клонятъ да унищожатъ независимостта на малката република.

Трансваалъ е отхвърлилъ тѣзи претенции. Сега и двѣтѣ страни се приготвяватъ за война.

3. Какво мисли Английския Народъ за тази война.

На 13/25 миналий Августъ Фредерикъ Харисонъ, ученъ и влиятеленъ Англичанинъ, обнародва въ единъ отъ Английскитѣ вѣстници едно въззвание къмъ Лорда Солзбъри, въ което доказва убѣдително, *че Английскитѣ народъ не желае война, че Трансваалъ не е Британска територия; че война съ Трансваалъ би била несправедлива; че отстъпкитѣ отъ страна на Боеритѣ сж вседостатъчни и че претенциитѣ на Английското правителство за суверенство сж нецѣлни.*

Между друго Ф. Харисонъ казва: „Азъ твърдя, че болшинството Англичани знаятъ въ сърдцата си, че тази война би била несправедлива, макаръ и мнозина, които знаятъ това, да желаятъ войната. Отъ всички страни на Англия се правятъ тихи протести противъ тази война, отъ челоуѣци принадлежащи на разни партии.“

Относително отстъпкитѣ на Боеритѣ, Ф. Харисонъ казва: „Мѣрени съ компромиситѣ съ чуждестранни народи, въ които Вие (Лордъ Солзбъри) можете да притезавате, че сте билъ успѣшенъ, направенитѣ вече отъ Трансваалската република отстъпки сж наистина рѣшителни. Отъ деветъ на седемъ години, отъ едно исканне на *Уитландеритѣ* на друго, Боеритѣ се все отстъпвали. Тѣ се вече приели всичкитѣ искания, що имъ се най-напрѣдъ предложили, и даже се прибавили и други

нови. И слѣдъ всѣка нова отстъпка на Съръ Алфредъ Милнеръ, Главния Управителъ на Капската Колония, се даватъ наставления да иска нѣщо повече, тѣй че не само на всякадѣ изъ Трансваалъ, но дори и тукъ между насъ (Англия) се е направило впечатлението, че не отстъпки се искатъ отъ Трансваалската република но покорностъ, унижение и загуба на зависимостъ.“

Нека се надѣемъ че усилията на *миротворцитѣ* въ тази работа ще се увѣнчаятъ съ цѣлна сполука. Образованиятъ свѣтъ има во да очаква, прѣдъ видъ на голѣмитѣ отстъпки направени отъ Трансваалската република, че и Английското правителство ще се покаже по-снисходително и великодушно. Това правителство добръ знае, че въ случай на война „Боеритѣ нѣма да отстъпятъ безъ отчаятелна борба и слѣдъ кървави битки,“ и че не само симпатиитѣ на другитѣ народи, но негли и паболшинството на Англичанитѣ ще бждатъ съ Боеритѣ.

„Блажени миротворцитѣ, защото тѣ синове Божии ще се нарекатъ.“

Напрѣдѣкъ въ Япония.

Единъ важенъ резултатъ отъ прѣглеждането на договоритѣ, и отварянето на цѣла Япония на чуждестранцитѣ, е общото желание отъ страна на търговци, учители и офицери да учатъ Английския езикъ. Класове за учение Английски се образуватъ на всѣкадѣ изъ Япония, и мисионеритѣ постоянно ги молятъ да прѣподаватъ и публично и частно. Намѣрило се е отъ опитъ, че прѣподаването на учители Японци е твърдѣ недостатъчно, и убѣждението е твърдѣ общо, че само единъ чуждестранецъ може да даде потрѣбното обучение за да може да говори и чете нѣкой чуждитѣ езици право и вразумително.

Слѣдствието отъ такъво състояние на работитѣ ще бжде безъ друго въ полза на християнското дѣло. Най-първо то ще приведе търговцитѣ, учителитѣ, студентитѣ, и офицеритѣ въ по-блиско и по-приятелско отношение съ мисионеритѣ. Това ще увеличи числото на присѣтсвующитѣ на молитвенитѣ домове, и ще спомогне за прѣмахване на прѣдрасждѣцитѣ.

Другъ важенъ резултатъ ще бжде намаляниятъ интересъ въ изучаването на Китайския езикъ, и постепенното намаление въ

разпространението и влиянието на Китайската литература. До сега Китайскитѣ класици сж се радвали на най-голъма почеть отъ страна на Японскитѣ учени, и Конфуциевитѣ учения сж били основата на голъма частъ отъ етическото (нравственото) образование на Япония.

Въ почти всички случаи, гдѣто мисионеритѣ скланятъ да прѣподаватъ Английскитѣ е съ това условие, че и Библията ще бѣде единъ отъ учебницитѣ на учащитѣ се. По този начинъ голъмо число Японци влизатъ подъ прямо християнско наставление. Въ разни мѣста се рапортиратъ обращения, и врѣмето е още много късо за да се оцѣни обширното влияние на този отдѣлъ религиозна работа.

Това е докарало и твърдѣ голъмо увеличение въ продажбата на Библии. Прѣзъ шеститѣ мѣсеца, които се свършатъ съ юний 30, 1899 г. продажбитѣ отъ други лица, които не сж библейски книгопродавци сж били повече отъ удвоени въ сравнение съ сжщия периодъ прѣзъ миналата година.

Прѣди нѣколко години въ книжарницитѣ на Япония не можало да се продава Св. Писание, защото мислели книжаритѣ, че щѣлъ да се повреди интересътъ имъ, ако узнаела публиката, че тѣ разпространявали и християнски книги. Но сега Библии се свободно продаватъ въ книжарницитѣ и бързи разпореждания се правятъ за да има Библии за проданъ въ книжарницитѣ на всичкитѣ главни градове.

Макаръ че се е направило усилие отъ страна на нѣкои Будисти да се прогласи тѣхната религия за държавна религия въ Япония, пакъ мжжетѣ, които сж на чело на управлението сж много просвѣтени за да одобратъ подобно прѣдложение. Явно е, че пропагандиститѣ на Будизма не сж доволни отъ сегашното положение, и биха се радвали, ако да бѣ възможно да докаратъ намѣсата на сгѣтската власть въ своя полза.

Числото на християни протестанти въ Япония е само около единъ на 1000 отъ населението. При все това влиянието на това малко число евангелски християни се чувствува до забѣлжителна степенъ на всѣкадѣ изъ Япония. Първиятъ и послѣдниятъ прѣдсѣдателъ на Долната Камара на Японския парламентъ бѣха християни. Прѣсмѣтва се, че има повече отъ четиридесетъ вѣстници

и списания, които се издаватъ въ интереситѣ на християнството, или се управляватъ отъ мжже християни. Има 153 офицери християни въ Японската армия, и до скоро е имало седемдесетъ членове на Японското Християнско Медицинско Дружество.

Има четиридесетъ члена на Младежкото Християнско Дружество въ Токноския университетъ; и прѣдсѣдателътъ на Младежкото Християнско Дружество въ Токио, столицата на Япония, е Капитанъ Серата, който е частенъ секретаръ на министра на морската

Такноскиятъ пастиръ, който бѣше назначенъ капеланъ на затвора, сега е назначенъ учителъ въ едно училище, основано за да приготовлява служащи за въ затворитѣ и други чиновници.

Началникътъ на лѣсоводството въ западния Шикоку, началникътъ на военния затворъ въ Маругаме, и единъ отъ главнитѣ чиновници въ обсерваторията на Начамо и Токушима, сж християни.

Единъ мисионеринъ отъ Япония наскоро посѣтилъ града Хаикау, въ Срѣденъ Китай. Когато най-напрѣдъ пристигналъ въ града, той не разбиралъ нищо отъ езика на хората около него, и просто не знаелъ що да прави. Скоро той видѣлъ на улицата единъ господинъ и една госпожа облѣчени въ европейски дрѣхы, и скоро узналъ че тѣ били Японскиятъ консулъ и жена му. За голъмо негово очудване, тѣ били и двамата християни, и тѣ го приели твърдѣ приятелски. Единъ християнинъ Японецъ е билъ наскоро назначенъ управителъ на митницата въ Амои, Китай.

Въ банкитѣ, желѣзнопѣтната служба, и други търговски прѣдприятия, много се търсятъ млади християни.

Прѣзъ миналата година избухнала епидемия въ едно малко село въ областта Иочу. Една жена християнка била изпратена отъ Токио да гледа болнитѣ. Тя прѣхванала болестта и умрѣла. Мирната ѣ смъртъ направила такъво впечатление на лѣкаритѣ, щото тѣ повикали единъ християнски проповѣдникъ да имъ разкаже за тази вѣра, която можала тѣй добръ да укрѣпява привърженицитѣ си въ послѣдния имъ и най-труденъ часъ. Единъ отъ лѣкаритѣ отворилъ собствения си домъ за проповѣждане на евангелието, и седемъ цѣли семейства сж вече изповѣдали вѣрата си въ Христа.

Нѣщо прѣди осемнадесетъ години единъ библейски книгопродавецъ отишелъ въ областъта Чиба, и разказалъ на одного тамъ за религията на Библията. Человѣкътъ не получилъ особено впечатление тогазъ; но отпослѣ той постепенно изгубилъ вѣрата си въ Шинтоиската и Будистка религия, и той почналъ да си напомнюва за истината, що чулъ отъ книгопродавеца.

Прѣди нѣколко мѣсеци той дойде въ Йокохама, и разпита за книгопродавеца за да чуе нѣщо повече за новото учение. Послѣ той се снабди съ единъ екземпляръ отъ Библията и се върна у дома си радостенъ.

Горнитѣ интересни свѣдения дава въ едно Английско религиозно списание Г. Лумисъ, Агентътъ на Американското Библейско Общество въ Йокохама, Япония. Примѣрътъ на Японското Правителство, което назначага християни Японци на твърдѣ важни служби, е наистина забѣлѣжителенъ и достоенъ за подражане, особено прѣдъ видъ на факта, че Япония е още езическа държава. Нека си го кажемъ явно, че тази държава се показва много по-толерантна отъ нѣкои отъ Европейскитѣ християнски държави.

Равинъ Лихтенщайнъ.

Шестото годишно изложение на съвѣта по работата на Равина Лихтенщайнъ е излѣзълъ отъ печатъ. Този старъ рабъ Божий, ако и да страда отъ немоци, що сж слѣдствие отъ напрѣдналата му възраст, още продължава да проповѣдва Евангелието между своитѣ братия Израиляне, и това съ забѣлѣжителенъ успѣхъ. Слѣдъ като разказва раннитѣ си опитности по гоненията на Евреи отъ Християни, той казва: —

„Тѣй като впечатленията на ранния животъ биватъ твърдѣ силни, и въ по-зрѣлитѣ си години азъ пакъ нѣмахъ причина да видоизмѣня тѣзи впечатления, то не е чудно че дойдохъ до заключението че самъ Христосъ трѣбва да е язва и проклѣтия за Евреитѣ, началникътъ и поощрителъ на нашитѣ скърби и гонения. Съ това убѣждение азъ достигнахъ до зрѣла възраст, и съ него остарѣхъ. Азъ не знаяхъ, че има разлика между истинското и просто номиналното християнство.

„Странно, наистина, но това, което ме най-напрѣдъ заинтересува да чета Новия Завѣтъ бѣше обвинението противъ Евреитѣ въ знаменитото дѣло *Тиса Есларъ*. Това дѣло извади отъ скривалищата имъ всичкитѣ неприятелѣ на Евреитѣ, и още веднѣжъ, както въ старо врѣме ека викътъ, „Смъртъ за Евреитѣ.“ Яростта противъ Евреитѣ бѣше голѣма, и между водителитѣ имаше и мнозина, които употребяваха името Христово и неговото учение като було за покриване на своитѣ мерзостни дѣяния. Тѣзи лоши дѣла на чловѣци, носещи името Христово само за да прокарватъ злитѣ си намѣрения, възбудиха негодованието на истиннитѣ Християни, които съ пламенно перо и прѣдупрѣдителенъ гласъ осѣдиха лъжливия гнѣвъ на Анти-Семититѣ. Въ членове писани отъ нѣкои отъ тѣзи добри християни въ защита на Евреитѣ, често срѣщатъ пасажѣ дѣто за Христа се говорѣше като Спасителъ, който донося радостъ за чловѣцитѣ, защото Той е Князътъ на Мира и Изкупителътъ; и неговото Евангелие се прѣпорѣчваше като вѣстъ на любовъ и животъ за всички народи. Това бѣше за мене удивително, и веднага азъ извадихъ Новия Завѣтъ отъ скрития му жгълъ—книга, която нѣщо прѣди четиридесетъ години азъ бѣхъ гнѣвно зелъ отъ единъ учителъ еврейнъ, и азъ почнахъ да прибрѣщамъ листитѣ и да чета.

„Всичко ми се видѣ ново, но пакъ ме ползува, тѣй както виждането на старъ приятелъ, който е съблѣкълъ пращнитѣ си пжтнически дрехи и се явява въ празнично облѣкло, ‘като женихъ въ свещенически дрехи, или невѣста украсена съ утваритѣ си.’ ‘Колко сж прѣкрасни върху горитѣ нозѣтъ на Оногозъ, който благовѣствува и проповѣдува миръ, на Оногозъ, който благовѣствува добрини и проповѣдува спасение, и говори Сиону, Богъ Твой царува.’ (Ис. 52; 7.) Тази бѣше свѣтлината, която ме озари отъ Новия Завѣтъ; и сега разбрахъ че, както Богъ на нашитѣ отци, въ миналитѣ дни прѣдхождаше прѣдъ тѣхъ въ облаченъ стѣлпъ за да имъ показва правия пжтъ, тѣй и въ тази, наша дълга и мрачна нощъ на страдание, безъ да знаемъ ние, Самъ Христосъ е прѣдхождалъ прѣдъ насъ, за да приготви пжтя на Изкуплението.”

Между Яхганцитѣ въ Тиера делъ Фуего.

„Нашата работа въ Тиера делъ Фуего,“ пише мисионериятъ, който работи въ оная страна, „е била за нѣколко години твърдѣ трудна. Яхганцитѣ, жителитѣ на Тиера делъ Фуего сж много долу въ чловѣческата лѣстовица, и като че нѣматъ никаква религиозна идея. Въ тѣхния езикъ не се намира дума за Бога, и тѣ не вѣрватъ въ задгробенъ животъ. При все това вѣрни раготници прѣзъ миналитѣ години сж посвѣщавали талантитѣ си, а въ нѣкои случаи, самия си животъ, за духовното имъ подигане, и днесъ ние жънемъ сѣяното съ такъво търпѣние сѣме.

Прѣзъ миналата седмица (това е било прѣзъ м. Августъ) нѣколко души се изправиха въ събранието и изповѣдаха Христа за свой Спасителъ, и Духъ Светий е посрѣдъ насъ. Ние сме изпълнени съ хвала къмъ Бога. Очакваме велики дѣла и упоаваме на Духа Светаго, че той ще ги извърши.“

Високата или Обрядолюбна Черква въ Англия.

Държавната Черква въ Англия, която се нарича Англиканска или Протестантска Епископална Черква е била твърдѣ либерална; въ нея сж съществували и още съществуватъ три отдѣла съ рѣзко опрѣдѣлени тенденции. Тѣзи отдѣли или клонове посятъ слѣдующитѣ названия: *Висока* или Обрядолюбна Черква, *Широка* или Либерална Черква и *Долна* или Евангелска Черква. Първиятъ клонъ, именно *Високата* Черква състои отъ най-богатитѣ и най-влиятелнитѣ Англичани; той е и най-многочисленниятъ. Въ втория клонъ има нѣкои много учени проповѣдници и миряни; но тѣ сж сравнително твърдѣ малочислени. Привърженицитѣ на третия клонъ най-много приличатъ въ своитѣ вѣрвания и въ начина на своето проповѣждане евангелието на другитѣ Евангелски черкви: Презвитерянска, Конгрегационалистка, Методистка и пр.

Въ послѣднѣо врѣме така нарѣчената *Висока* Черква въ Англия, то естѣ обрядолюбниятъ клонъ на Англиканската, е усвоила почти всичкитѣ обряди на Римо-Католическата Черква, и по службата си тя твърдѣ малко различава отъ послѣдната. Епископитѣ сж знаели това; но до сега нищо не

сж казвали. Прѣкаленоститѣ обаче на обрядолюбцитѣ възбудиха силно негодование въ редовитѣ на онѣзи Англиканци, които принадлежатъ на Долната Черква или на Евангелския клонъ на Англиканската Черква, Силни протести и вълнения е имало прѣзъ тази година въ Англия по този въпросъ, и Епископитѣ сж били принудени да зематъ въпроса подъ сериозно внимание и да запрѣщаватъ въвеждането на чисто Римо-Католически церемонии и обряди въ черковитѣ. Единъ свещеникъ Иезуитинъ казалъ прѣдъ едно Римо-Католическо Общество въ Англия, че третѣ отъ главнитѣ спънки за приемаето на Римо-Католическата вѣра сж били прѣмахнати отъ наставлението, що систематично се давало въ една Протестантска черква. Голѣмо число лица въ едно село, що той познавалъ, прѣзъ послѣднитѣ двадесетъ години били се обърнали отъ Протестанти въ такива които обичатъ церемоннална религия, които вѣрватъ въ Римо-Католическото учение за прѣсжщесталението, и практикуватъ тайната изповѣдь. Ако е тѣй, то колкото по скоро се очисти Англиканската Черква отъ такива лицемѣрни привърженици, толкова по-добрѣ за нея, ще кажемъ ние, и колкото по-скоро се присѣдинятъ хора съ подобни убѣждения съ черквата, която явно проповѣдва и изповѣда такива учения, толкова подобрѣ. Въ религията не трѣбва да има принуждение; всѣкой трѣбва да бжде свободенъ да се присѣдини съ оная черква, чийто учения приема и изповѣда.

Сега нѣкои *Унитариянци* въ Англия искали да бждатъ и тѣ приети въ недрата на Англиканската Черква; но тѣзи хора не мислятъ, че е съвсѣмъ безразсѣдно да искатъ да се присѣдинятъ съ коя да е друга Християнска черква, защото тѣ отхвърлятъ основното християнско учение, именно божеството на Исуса Христа, и отъ тукъ тѣхното име *Унитариянци*.

„Както е неоцѣнима блистателността на Твоята слава, тѣй е неизказана и благостъта на Твоята любовъ, чрѣзъ която Ти уснивявашъ за синове и присѣдиняванитъ при Себе си онѣзи, които Ти създаде отъ нищо.“ — *Св. Августинъ*.

„Богъ е духъ, и които Му се клаятъ съ духъ и истина трѣбва да му се клаятъ.“ (Иоан. 4;24).

РАЗНИ.

Извѣстие въ Англия се е получило това лѣто отъ Ливингстония (Срѣдня Африка) въ 53 дѣня, най късото до сега врѣме. Това извѣстие казвало, че деветдесетъ и осемъ души вели причастие прѣдипията Света Недѣля. Сжщо и отъ изворитѣ на езеро Нияса пристигнало извѣстие за кръщаването на 309 възрастни и 148 дѣца. Всичко това показва какво голѣмо промѣнение става въ оная дива страна на Срѣдня Африка.

— **Американски Разкопки въ Урѣ Халдейски.** Прѣди една година билъ назначенъ Американски консулъ въ Багдадъ Д-ръ Едгаръ Джемсъ Банксъ, ученъ Американецъ, свършилъ Харвардския Университетъ, за да може да надзирава разкопкитѣ въ единъ отъ заровенитѣ градове на древня Вавилония. Слѣдъ като прѣседѣлъ около една година въ Багдадъ, Д-ръ Банксъ се завърналъ въ Америка и събралъ фондъ за да може да прѣдприеме разкопки. Сцената на неговата археологическа работа е *Урѣ Халдейски*, една отъ старитѣ развалини на Месопотамската Долина. Единъ храмъ въ развалини още се види; стѣнитѣ му се подаватъ отъ пѣсѣка. Д-ръ Банксъ има причини да вѣрва, че тѣзи развалини съдържатъ много интересни за археолога прѣдмѣти. Градътъ Урѣ е билъ ранното жилище на Авраама и за това възбужда живъ интересъ у всички християни.

— **Мисионерска Работа въ Куба.** Американскитѣ Мисионерски Общества не изгубили врѣме за да узнаятъ каква отговорностъ поематъ върху си въ слѣдствие на скорошнитѣ събития въ Куба и Порто Рико. Нѣкои отъ тѣхъ сж изпратили агенти за да разгледатъ новитѣ полета. Благ. Д-ръ А. Б. Ленардъ, Старши Секретаръ на Мисионерското Общество на Методистката Епископална Черква е посѣтилъ прѣди нѣколко мѣсеци съ тази цѣль Куба и Порто Рико, и при завръщането си въ Нью Йоркъ заявилъ, че е много обезсърченъ отъ сжществующитѣ въ Куба условия. Той намѣрилъ, че Кубанцитѣ били почти съвършено лишени отъ религиозно чувство. „Има,“ казалъ Д-ръ Ленардъ, „нѣколко черкви въ по-голѣмитѣ градове; но повечето отъ тѣхъ не се употребяватъ. Много черкви се затворили прѣди нѣколко години, и свещеницитѣ си съвършено прѣнебрѣгвали длъжноститѣ. Въ нѣкои

отъ селата никакъ нѣма черкви, и до колкото можахъ да узная, никога не е имало.“ Д-ръ Ленардъ се сжщо научилъ, че никога не е имало народни училища въ Островъ Куба. Пари за поддържане училища се събирали, но за какво сж се употребявали никой не знае. Вслѣдствие на това най-голѣма неграмотностъ прѣобладава въ този островъ. Това положение на работитѣ става още по-лошо по причина на сжществуванието на Кубанска армия. Прѣдъ послѣднитѣ тридесетъ години имало е сѣ война въ Куба и това е завѣдило единъ разрядъ хора, които не знаятъ нищо друго освѣнъ война. „Членовѣтъ на тази армия,“ казва Д-ръ Ленардъ, „не искатъ да се върнатъ на граждански животъ. Тѣ нѣматъ занятие, нито челядь, нито приятели, и невъзможно би било за тѣхъ да изкарватъ честно препитанието си.“ Д-ръ Ленардъ се бои, че слѣдъ като изживятъ 300 дол. (1,500 л.), които имъ даде Американското правителство, когато се разтури Кубанската армия, тѣ ще станатъ разбойници. Въ Порто Рико нѣма войнишки разрядъ, и изобщо Д-ръ Ленардъ намѣрилъ, че перспективата за мисионерска работа е много по-благонадѣждна тамъ отколкото въ Куба.

КНИЖНИНА.

Въ редакцията се получиха слѣдующитѣ книги, списания и вѣстници:

Религията и Съвършенната Култура, Конференция държана въ конгреса на религиознитѣ науки въ Стокхолмъ, на 2 Септемврий, 1897 г. отъ Auguste Sabatier, Професоръ въ Парижкия Университетъ, доцентъ въ богословския протестантски факултетъ. Прѣвелъ: С. Джонгозовъ. Издание Първо. Ломъ, Издание и Печать на А. П. Димитровъ 1899.

Жизотъ, мѣсечно иллюстрирано научно-литературно списание. Редакторъ издатель: С. Гидиковъ. Год. II. Книжки IX—X. Сливенъ.

Годишенъ Отчетъ, на Варненската Държавна Мѣжка Гимназия „Фердинандъ I“ за 1898—99 учебна година. Варна.

Медицинска Бесѣда. Мѣс. популярно списание. Година V. Книжка XII. Видинъ.

Сѣячъ, полумѣсечно иллюстрирано списание за економию земедѣлие и скотоводство. Редакторъ: Нв. П. Бързаковъ. Год. II. Книжка XX, XXI, и XXII. Варна.

Българска Сбирка, списание за книжнина, исторически и обществени знания. Редакторъ: Стефанъ С. Бобчевъ. Год. VI. Книжка XIII и XIV. Пловдивъ.

Изложение, за състоянието на Плевенското Окръжие прѣзъ 1898—99 г. Плевенъ.

Домашенъ Приятель, мѣсечно списание за наука, религия, промишленостъ и домакинство. Год. XI. Брой 9. Самоковъ.